

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. XXXVII. De Postvlando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

à viro, valet transactio de matrimonio quasi de novo contracto?

3 Quod vero ait textus, conjugii sacramentum esse quoque apud infideles, accipiendum est quoad contractum sacramenti matrimonii, qui non minus inter infideles constat, sed nequaquam ut sacramentum, eo quod baptismo careant, qui est aliorum sacramentorum fundamentum & janua, c. 2. De cognat. spirit. in 6. Et can. Cùm itaque in fine De consecrat. Dist. 4. Similis locus est in e. Gaudemus 8, circa pr. inf. de divor. qui & eodem modo exaudiendus.

4 Jam ad secundum caput textus nostri transeamus, quo vult. S. Pont. interdum detrahendum esse juris severitati, inspecto scilicet statu imperii, & delinquentium multitudine. Cui certe obstat responsum I. C. Claudii Saturnini, in l. Aut facta 16, §. fin. D. De pœnis, sub his verbis: Nonnumquam evenit, ut aliquorum malefactorum supplicia exacerbentur, quoties, nimium multis personis grassantibus, exemplo opus sit. Hoc verò loco jubet attemperari S. Pont. pœnam, quæ à jure constituta est, propter multitudinem delinquentium. Verum ex ipso nostro textu facile conciliatur hoc responsum Claudii. Nam textus præter multitudinem delinquentium etiam vult considerari statum imperii, ut si multitudo delinquentium imperio judicis contineri non possit, tunc pœna remittenda sive diminuenda sit: secus, si contineri possit, & unius vel alterius exemplo opus est, de quo loquitur Claudius in d. §. fin. Ratio verò textus nostri est in can. Ut constitueretur Dist. 50, in verbis, Vbi non huius aut illius hominis periculum, sed populorum strages facit, detrahendum est aliquid severitati &c. Et in can. Commissiones Dist. 44. jubetur agi cum peccantium multitudine non asperè, non duriter, non modo imperioso, sed magis docendo & monendo.

Igitur propter multitudinem delinquentium severitati pœnæ detrahatur. Idem est, si vel alia justa causa sit pœnam remittendi vel mitigandi

ob delicti circumstantias, videlicet aut propter ætatem minorem delinquentis, aut senectutem, aut propter sexum muliebrem, aut ebrietatem, aut justum dolorem, similemve ob causam, ut fufius videre est apud And. Tiraq. in tract. De pœnis legum temperandis & remitt. Jul. Clarum in Præf. crim. q. 60. & existant de his textus in d. l. Aut facta & in l. Respicendum D. De pœnis, & in e. Sicut 6. inf. De homicidio, ubi circumstantiæ enumerantur, quæ potissimum sunt considerandæ in puniendo delicto, videl. causa ipsius delicti, persona, locus, tempus, qualitas, quantitas, & eventus, ob quas delicti pœna vel remittitur, vel minuitur, vel quandoque augetur. Sed hæc explicare latius nostri non est instituti.

Unde ad tertium caput textus nostri digrediamur, quo dicitur, in casibus non decisis expressè à jure judicem debere æquitatem sequi, propendendo semper in humaniorem partem, habita scilicet ratione personarum, causarum, temporum & locorum. Confirmat text. in s. 4, §. 1, sup. De off. & potest. jud. de leg. Atque hoc regulare est in omnibus casibus, qui à jure certo definiti non sunt, l. 1, in fine D. De jure codicillar. l. 1, §. 1, D. De estrahorib. & l. Continuis 137, §. ex m. ita D. De verb. obl. Adhibita tamen semper æquitate, ut hic textus monet, & in l. Semper in dubiis D. De R. I. In iis verò, quæ expresso jure caventur, non receditur à jure, etiam si judici aliud æquius videatur, c. 1, & 5, sup. De constit. & c. 1, inf. De sent. & re jud. Nam inter æquitatem, inquit Constantinus Imp. eiusque interpositam interpretationem nobis solis & oportet & licet inspicere, l. 1, §. De legib. Ubi æquitatem accipe pro æquitare non scripta & quæ jure consignata non est: aliàs si æquitas esset consignata, omninò præferretur juri scripto, tamquam strictiori, l. Placuit 8, C. De judic. Nisi apertè permitteret legislator, ut judex, non attento iure scripto, posset ex causa, aliisque circumstantiis aliud statuere, ut antè diximus de pœnis iuris communis, ex d. l. Aut facta, cum similib.

IN TIT. XXXVII. DE POSTVLANDO.

SUMMARI A.

1. Postulare quid.
2. Postulare qui prohibeantur.
3. Clericus postulare quatenus permiffum.

Quòd si partes litigantes induci non possint ad componendum sive transigendum, sed omninò decretum sit iudicis aleam experiri, tunc in primis incumbit actiō desiderium, id est petitionem suam, in iure, id est apud tribunal iudicis.

judicis, exponere, & ad reum vicissim pertinet petitioni actoris contradicere; hoc enim est postulare, l. 1. *D. De postulando*. Idque facere uterque potest vel per se, vel per alios, de quorum functione agit deinceps S. Pont.

Postulare autem omnes rerum forensium periti possunt, nisi qui nominatim prohibentur, quorum tres ordines constituit Prætor. Nam quidam omnino prohibentur postulare, ut pueri & surdit quidam pro aliis, ut famine & cæci: quidam non nisi pro certis personis admittuntur, ut pro seip-sis; aut pro aliis, quorum tutelam vel curam non sponte sed necessitate gerunt, d. l. 1. §. 1. & seq.

Prohibitis postulare & Advocati officium exercere Canones adjiciunt Monachos, & qui illis æquiparantur, Canonicos regulares, saltem extra causam monasterii, c. 2. h. t. idque sive agatur coram iudice Ecclesiastico, sive laico. Idem ferè juris statuunt in Sacerdotibus, & omnino Clericis illis, qui sacris initiati Deo mancipantur: quibus tamen postulare permittitur coram iudice laico, si propriam causam aut Ecclesiæ suæ agant, aut pro conjunctis ac miserabilibus personis, c. 1. & fin. h. t. ubi ex adverso qui advocatum agit pro extraneis contra Ecclesiam, beneficio privatur, quod ab illa acceperat. V. A.

IN TIT. XXXVIII. DE PROCURATORIBUS.

SUMMARI A.

1. Procurator quis & quotuplex.
2. Discrimen inter procuratorem ad lites & ad negotia.
3. Procurator in rem suam.
4. Tutor vel curator non constituit procuratorem, sed actorem.
5. Procuratorem constituere permissum Prælati, Clericis, universitati.
6. Procurator præsens vel absens constitui potest.
7. Ut & ratihabitione confirmari.
8. Personis conjunctis pro se invicem agere licet, absque mandato.
9. Modò caveatur de rato, aut iudicato solvendo.

Vtilitatem sive potius necessitatem Procuratorum eleganter indicat Ulpianus, in l. 1. circa fin. *D. h. tit.* dum ait: *Vsus procuratoris perquam necessarius est, ut qui rebus suis ipsi superesse vel nolunt, vel non possunt, per alios possint vel agere, vel conveniri.* Ita Ulp.

1. Quare Procurator is dicitur, qui aliena negotia domini mandato administrat, d. l. 1. Idque in iudicio vel extra iudicium, c. *Qui generaliter* §. h. t. in 6, Ita ut is, qui ad iudicia constituitur, vulgò simpliciter & usitatius procurator dicatur; qui verò extra iudicium, ad explicandum negotium, procurator ad negotia.
2. Sed hoc differentie est inter utrumque procuratorem, quòd is ad iudicia à domino causæ constitui debeat, non verò ab alio; & ne quidem à tutore vel curatore in rebus minorum, cum ipsi earum rerum domini non sint, l. *Neque tutores* 11,

C. h. tit. Ad eò ut neque procuratorem jam constituto, alium sibi substituendi jus habeant, ob eandem rationem, l. *Quod quis* 8, & d. l. *Neque tutores* C. eod. Nisi eo casu, quo tutor vel curator vel procurator litem sint contestati; quia tunc tamquam domini litis post contestationem factam procuratorem rectè constituunt, d. l. *Neque tutores* & l. *Nulla* 23, C. eod. quippe litem contestando in iudicio contrahere dicuntur, l. 3. §. *idem scribit D. De peculio*. Sed hoc amplius est in procuratore ad iudicium, quod & is substituere possit etiam ante litem contestatam, si à domino substituendi potestatem habet, c. 1. §. 1. h. tit. in 6. nam tunc substitutus à procuratore censetur ab ipso domino constitutus, tamquam prior procurator eo ipso mandatum suum in substitutum rejecerit. Neque revocare potest eundem substitutum, nisi suo mandato contineatur, c. 3, eod. tit. in 6, l. *Item* §. 1. D. *Quod cuiusq. univers. nomine*. Procurator verò ad negotia non tantum à domino, sed & ab aliis, quorum quemodò libet interest, re & constituuntur, l. 2. & l. *Si procuratorem* 8, §. 2, & seqq. *D. Mandati*.

Est & alius procurator in rem suam, qui omni tempore, nedum post litem contestatam, alium procuratorem substituere potest, c. 1, §. 1. in verbis, nisi in rem suam h. t. in 6 & l. *Illam* 33, C. *De donationib.* Dicitur verò in rem suam procurator, ad quem actionis commodum pertinet, ut quia ipsi actio vendita, donata, vel in solutum data est, cedentisque nomine eandem actionem intentat, l. fin. C. *Quando fideus vel privatus* &c. Cujus hæc ratio est, quòd hic procurator quodammodo